

Naar Edinburgh, een roman over rouwen en doorgaan

Hoofdstuk 1

Alice stapte naar buiten en controleerde of de voordeur goed dicht zat. De ronde deurknop was nog even glad als twee maanden — of dertig jaar — geleden, maar toch anders, nu ze naar een therapeute ging.

Ze liep behoedzaam naar rechts. Als niemand haar maar aansprak.

Het zou heerlijk zijn om nu een boerka te dragen, hoewel in deze buurt haar marineblauwe trenchcoat misschien minder opviel.

Ze passeerde de lindeboom en het stuk met lage begroeiing dat tot aan de thuja's van de buren nog tot haar tuin behoorde. Uit tegenovergestelde richting kwam een bestelbusje. Ze kromp ineen. De chauffeur leunde met zijn onderarm in de raamopening en keek nieuwsgierig rond.

Naar haar? Ze wankelde, maar hield zich staande. Gewoon doorlopen, de frisse lucht van jong groen inademen. Zuurstof als redding was een beproefd middel geworden. Als je het echt niet meer wist, en niemand had, omdat je je beste vriendin al zo vaak lastigviel, en je zusje in Schotland niet wéér wilde bellen, was frisse lucht het paardenmiddel.

Ademen en alleen maar bestaan. Jezelf terugwerpen op de basis van ieder leven, als een reptiel.

‘Alice!’

Marleen Tooreburg van drie huizen verderop remde haar e-bike af, stapte hinkend op de grond en dwong Alice tot stoppen.

‘Hoe gaat het nu?’

‘Redelijk,’ zei Alice.

‘En je gaat op stap? Iets leuks?’

Marleens mond glimlachte moeizaam, binnen het strakgetrokken vel van haar wangen en kin, dun als perkament.

‘Ja.’

Alice probeerde rustig te blijven, hoewel het zweet haar uitbrak. Ze voorzag al hoe quasi betrokken roddelkoningin Marleen het nieuwtje met een heilige blik en spottende ogen zou doorvertellen.

Alice gaat naar een therapeute. Zo verstandig, in haar toestand!

Marleen bleef afwachtend staan. Haar rechterhand speelde met de franje van haar paisley sjaal.

‘Ja hoor,’ herhaalde Alice.

‘En de leesclub?’ Marleens stem klonk harder. ‘Je komt nooit meer. En wij maar wachten. Het lijkt wel of je ons haat.’

Alice zag de samenkomsten voor zich, in de woonkamer van Marleen, Jolijn of Tiny. Wat vonden ze van het gelezen boek?

Tja, Marleen wist het niet precies, Jolijn had het boek niet uitgekregen en Tiny had ‘er diep over nagedacht’. Binnen tien minuten dook er een aanknopingspunt op voor een dorpsroddel, en Tiny vond stevast in ieder boek een opening om haar echtscheiding aan te snijden, zelfs toen ze een keer als vakantievermaak Winnie de Poeh lazen.

Alice had al vaak het plan gehad eruit te stappen, maar Harold vond het verstandig om te participeren in het dorpsleven. Zelf zat hij jaren in het bestuur van het museum.

‘Ja, sorry. Ik ben er nog niet aan toe.’

Zou het ooit terugkomen? De routine van iedere vierde woensdag tegen half acht op de fiets stappen voor koffie met koekjes in iemands huis, tien procent interessante en voor de rest domme opmerkingen aanhoren, en het gevoel hebben er toch niet helemaal bij te horen? Maar wat gaf het in die tijd? Thuis wachtte Harold. Ze stond op een stevige sokkel waar niemand haar van af kon duwen, ook al zanikten de vrouwen van de leesclub nog zo pedant over hun vakantie-reizen en de kleinkinderen.

Ze kon er zelfs mee scoren bij Harold.

Tiny heeft het minstens twintig minuten over de afhandeling van de inboedelscheiding gehad.

In haar hoofd klonk zijn bulderende lach.

Marleen Toorenburg streelde het stuur van haar fiets, terwijl ze Alice aanspoorde om de volgende keer toch vooral te komen. Het was goed om je huis uit te gaan, mensen te zien. En zo angstaanjagend waren zij toch niet, de leesclub-vrouwen?

‘Wij zullen je niet opeten,’ schalde haar stem.

Gelukkig stapte ze met die woorden op en fietste weg, rechtop, alsof ze paardreed.

Marleen moest eens weten dat Harold en Alice haar thuis *de sjaal* noemden.

De wandeling van ongeveer twee kilometer verliep verder zonder problemen, al had Alice het gevoel tot haar knieën door jelly pudding te waden, en had ze een groeiende afkeer van haar project, zeg maar zinloze actie. Het was even dom als haar gebed tot een God in wie ze niet geloofde. Ze had het desondanks gedaan. Ze had tot Hem of Iets gebeden toen haar wereld leek te vergaan, vanuit de gedachte: baat het niet dan schaadt het niet. God als u toch bestaat, hoewel ik er nooit in heb geloofd. Hoever kon je zinken.

Waarom had ze zich laten ompraten door Jennifer? Ze zou op dit moment thuis kunnen zitten. Theedrinken en voor zich uit staren tot het tien uur was, het tijdstip waarop ze met goed fatsoen in bed kon gaan liggen om het staren met dichte ogen voort te zetten. En misschien had ze juist vanavond de moed gevonden om de regenjas die al twee maanden in onbeweeglijke plooiën aan de kapstok hing aan te raken, te voelen wat er in de zakken zat, en hem vervolgens boven in de kast met levenloze kleren te hangen.

Ze hoorde de stem van Jennifer in haar hoofd. *Niet geschoten, altijd mis. Rhoda is ervaringsdeskundig en een interessante vrouw.*

Haar vriendin straalde bij die woorden, alsof ze een konijn uit een hoge hoed toverde. Ook andere vrouwen glunderden tegenwoordig als ze haar zagen. Je zag het door hun meewarige medeleven heen. Zo blij dat ze beter af waren, meer begunstigd door het lot, omdat hun Berend of Hans of Jaap nog leefde.

De herenhuizen in de straat van Rhoda stonden achter voortuinen met hoge heggen. Je liep langs een groene muur. Ergens halverwege stak een verschrompeld rood besje tussen de groene blaadjes uit. Alice pakte het al lopend mee, stopte het in haar jaszak en klemde haar vingers eromheen. Haar rug schrijnde bij iedere stap, ze verlangde naar een stoel, maar bleef lopen tot ze bij nummer 77 was, een huis met een donkergroene voordeur en een glimmende trekbel in een zijpaneel. Boven de bel zat een houten huisnummerbordje met geschilderde edelweiss rond twee sierlijke zevens. Eronder hing een tweede bordje, los aan een spijker, alsof het in een opwelling was bevestigd. Een simpel plankje ongelakt hout, waarop in nette zwarte verflatters stond: *Jaag je dromen na.* Ze kon niet meer terug. Al was het maar vanwege Jennifer.

De trekbel voelde koud in haar hand. Toen ze eraan trok speelden haar zenuwen op en stootte ze met een onhandige beweging het geïmproviseerde bordje met *Jaag je dromen na* van zijn haakje. Het viel met een zachte tik op de stoep. Alice schoof het snel met haar voet onder een struik.

Rhoda was klein, misschien één meter veertig. Ze kwam tot Alice's borst. Bij Harold zou ze maar tot zijn maagstreek zijn gekomen. De arm van de therapeute kwam elegant omhoog, de hand was koel.

‘U bent Alice de Heer. Welkom. Ik ben Rhoda.’ Een zelfverzekerde stem. ‘Volgt u mij maar.’ Ze liep achter Rhoda aan door een gang met versleten zwart-witte tegels, en langs andere bordjes met spreuken. *Nooit verloren* las Alice in het voorbijgaan.

Het was een huis met twee kamers en suite, waarvan de achterste gebruikt werd als therapieruimte. Twee stoelen, een bank, een bureau, aan de muur een poster met een bosgezicht.

Rhoda liet haar cliënt plaatsnemen in een ongemakkelijk blauw kuipstoeltje, en hopte zelf in een dito groen, waarbij ze zich vasthield aan een plank van de boekenkast.

Vanaf Alice's zitplaats keek je uit op een tuin waarin forsythia bloeide en krokussen hun kopjes door een dikke laag oud blad staken. Op de sofa rechts van haar zat een pop in een roze strookjesjurk.

‘Dus je man overleed twee maanden geleden aan zijn tweede hartaanval, na een periode van convalescentie,’ zei Rhoda.

Vreemd klonk dat, uit Rhoda's mond. Alsof ze wanhoop, woede, en nachtelijk getob met thee, vertaalde in tijd.

Harolds wijsvinger die hard in haar schouder prikte, haar moeizaam ontwaken uit een diepe slaap, de slaapkamer met de lichtgroene gordijnen, zijn witte gezicht in het licht van het bedlampje. Harold, nota bene, bij wie alles altijd meezat in het leven, en die zijn eerste aanval met verve had overleefd.

De lucht in de therapieruimte was zwaar. Alice wenste dat Rhoda een van de tuindeuren zou openen, maar durfde er niet om te vragen. In plaats daarvan vertelde ze, aangemoedigd door de therapeute, over de ziekenhuisperiode, de hartkatheterisatie, de ritmestoornissen, woorden die ze met tegenzin hardop uitsprak.

'Rouwen is hard werken.' Rhoda had een nasale stem. 'Vertel eens wat je gedaan hebt om je leven weer op te pakken.'

'Niets.'

Alice keek naar haar eigen vingers, die zinloos over de stof van haar beige broek wreven. Niets was niet overdreven. Ze was elke dag een keer de tuin ingelopen, tussen de borders door, waar al bolgewassen opkwamen die Harold nog in de aarde had gestopt, tot achterin, waar de kassen haar aangaapten met lege planttafels en ongebruikt tuingereedschap, een terrein dat ze nooit in haar eentje op orde zou kunnen houden. De rest van de twee maanden had ze binnen gezeten, in de grijze stoel links van het eveneens grijze bankstel, starend naar dezelfde tuin.

Het gezicht van de therapeute liet geen emotie zien. 'Je moet iets gedaan hebben, boodschappen, eten. Met mensen praten wellicht.'

'Ik heb niets positiefs gedaan.'

Rhoda knikte. 'Niets positiefs. Waarom niet?'

'Ik wist niets.'

'Je had geen fut?'

Het was erger dan geen fut, maar hoe legde je dat uit aan een dwerg met donkere ogen die haar leken te doorboren van pure haast om haar te helpen?

'Mijn hoofd werkte wel hard, maar verder deed ik niets.'

Ze had zich beperkt tot het onvermijdelijke bezoek aan de supermarkt. Een waagstuk, omdat je in dit dorp altijd een bekende tegenkwam. De angsthazen die snel doorliepen als ze haar zagen, en de meewarigen die haar goede raad gaven. Ze voelde zich een geval, een object om over te praten en te roddelen.

Ze wist niet of dat seksegebonden was, maar slechts één keer was er een man met haar opgelopen richting de supermarkt, en dat was minder erg geweest.

Koos Verburg was wat Harold en zij een BD-er noemden, een bekende dorpling. Een smalle, oudere kunstliefhebber, wiens huis volhing met magisch realisten. Hij kwam naast haar lopen. Hij trok een zwart boodschappenkarretje, zij een blauw. Die rolden zacht ratelend met elkaar op.

'Jij bent toch de weduwe van Harold de Heer?'

'Ja.'

Hij kende Harold van hun beider tijd in het museumbestuur, vond hem een uitstekende voorzitter, en vroeg hoe het nu met haar ging.

Tijdens hun gesprekje keek hij haar met oprechte belangstelling aan. Dat was het, had Alice gedacht. Niet wat hij zei, maar zijn aandacht. En, eerlijk is eerlijk, ze voelde zich even een vrouw die ondanks haar leeftijd nog iets voorstelde. Tien minuten van glorie en zelfvertrouwen.

Dat was iets, maar te weinig.

Ze had moeten constateren dat niemand haar kon helpen. Bij gebrek aan een *inner circle*. Natuurlijk was er Jennifer, die haar regelmatig opzoekt, en Ida in Edinburgh. Maar zelfs tegen hen ging ze niet vertellen hoe het echt was geweest. Zoveel inleving kon ze ook van haar beste vriendin of haar zusje niet vragen.

De uiterste seconde, leg hem maar eens uit, wat moest je ermee. En als bijvangst van haar openheid zouden ze volkomen verkeerd reageren zodra ze een woord losliet over het grote zwijgen tussen Harold en haarzelf over hun kinderloosheid. Eén woord hierover zou bij Ida, en helemaal bij Jennifer, kreten van inleving oproepen, wekenlang geroep en gegil van puur meeleven, waarvoor ze liever gespaard bleef.

'Ik deed bijna niets,' herhaalde ze tegen de therapeute. 'Behalve wat echt onvermijdelijk was.'

Als Rhoda nu maar niet ging zeggen dat ze de dingen een plaats moest geven. Alice staarde naar de krokussen in de rommelige tuin.

‘Je leven is niet meer zoals het was, maar je gaat jezelf opnieuw uitvinden,’ klonk nasaal uit de richting van Rhoda’s mond.

‘Dat kan ik niet,’ zei Alice. Dit was duidelijk weer zo’n clichéding dat bij andere cliënten misschien hielp. Ga eens naar de kapper en koop een nieuwe outfit, maar voor Alice werkte zo iets niet. ‘Ik kan dat niet en ik wil het ook niet,’ herhaalde ze.

Rhoda’s gezicht veranderde als ze lachte. De heksenneus en de priemende ogen weken achteruit en gaven ruimte aan de beslist mooie mond, die Rhoda wellicht in haar jonge jaren in de categorie aantrekkelijke meisjes had geplaatst.

‘Dat wil je nú niet,’ zei Rhoda. ‘Maar je bent pas vierenzeventig, en al was je tachtig of negentig. Nooit te laat.’

Ze verschikte iets aan een strik, die haar witte blouse bij de hals afsloot. ‘Nooit te laat,’ herhaalde ze.

Uit de mooie mond stroomde nu een golf woorden, stuk voor stuk clichés die Alice tegenstonden.

Verwerken, je leven onder ogen zien, onaffe zaken aanpakken...

Vaag abstract gebabbel waar ze niets mee kon, omdat haar leven sinds de dood van Harold in werkelijkheid ging over struikelen in de tuin, het koffiezetapparaat droog laten koken, en huilend wegrennen uit de supermarkt omdat een vage kennis daar een kwartier achterelkaar over de uitstekende gezondheid van haar man bleef praten.

‘Het is anders dan iedereen denkt,’ zei Alice.

Maar Rhoda knikte alsof zij niet bij die iedereen hoorde, en mompelde: ‘Natuurlijk, er zijn dingen...’

Alice vroeg zich af of deze kleine vrouw met haar resolute stem ook maar een glimp zou herkennen van het gevoel een kwetsbaar kind te zijn, een stuntel die niets kon, en tevens het springkussen waarop alle ontevreden echtgenotes uit haar kennissenkring zich konden afzetten, in het trotse besef dat zij het met hun man ondanks alles goed getroffen hadden, aangezien hij in ieder geval nog leefde.

Rhoda bleef knikken en staren, alsof ze heftig nadacht. Na een tijdje stak ze haar benige vingers naar voren en maakte een schrijfbeweging. ‘We gaan het zó aanpakken: noteer een week lang iedere dag iets waar je ondanks alles blij van wordt. Of ontroerd. Of een beetje minder verdrietig. Het hoeft maar één ding te zijn. Ik zie je over een week terug, met je aantekeningen.’

Alice keek naar de pop in de roze jurk op de bank. De glazen ogen leken los te komen van de tuttige kop, en staarden haar doods aan.